

LATHUND

för att söka i arkiv i Östergötland

Inledning

Det finns ganska många tryckta handböcker i hur man forskar om släkter, hembygd eller lokalhistorien. Dessutom finns allt mer handledningar och tips tillgängligt på Internet. ÖLFA tror dock att det är värdefullt med en kortare lathund till alla dessa handböcker, varför föreliggande folder framtagits.

Innehåll

- A. Var finner man källmaterial om personer?
- B. Var finner man källmaterial om gods, gårdar och torp?
- C. Var finner man källmaterial om industri och arbetsliv?
- D. Var finner man källmaterial om föreningsliv?
- E. Var finner man källmaterial om skolor och utbildning?
- F. Nyttiga databaser på Internet.

A. Var finner man källmaterial om personer?

Den viktigaste källan till personhistorisk forskning är folkbokföringens **kyrkböcker** - födelseböcker, husförhörslängder, församlingsböcker, död och begravningsböcker, vigselböcker, flyttningslängder och kommunionlängder. Dessa finns tillgängliga i olika medier på landsarkiven (originalen och microfichekort) men enklast idag är att forska i kyrkoböckernas digitala kopior. Dessa tillhandahålls på Internet av Riksarkivet genom SVAR, men också av Genline (Ancestry) och Arkiv Digital. Hos alla tre krävs ett abonnemang som kostar pengar. Ett alternativ är att besöka biblioteken i Östergötland som alla tillhandahåller både Arkiv Digital och Genline. På vissa bibliotek finns fortfarande även microfichekort och microfilm. I Östergötlands finns flera släktforskningsföreningar som kan hjälpa till med forskning om personer. Ett exempel är ÖGF, Östgöta Genealogiska Förening, (www.ogf.info).

Riksarkivet, Landsarkivet i Vadstena, tel. 010-476 86 00,
<http://www.riksarkivet.se/default.aspx?id=2501>

Genline, tel. 08-600 33 10, www.genline.se

Arkiv Digital, tel 0346-461 500. www.arkivdigital.se

Biblioteken i Östergötland, www.ostgotabibliotek.se

Personhistoriska uppgifter kan man också få i mantalslängderna, vilka ingår i häradskrivarnas arkiv och städernas magistraters och rådhusrätters arkiv i Landsarkivet i Vadstena.

Värdefulla uppgifter om personens ekonomiska status och ägodelar samt arvingar kan man också få i **bouppteckningarna**, den sista handlingen i en människas liv. Dessa ingår i härads- och rådhusrätternas arkiv i Landsarkivet i Vadstena. Bouppteckningar finns även till viss del tillgängliga på Internet via Arkiv Digital.

Jordeböckerna, i vilka gårdarnas skatter registrerades, finns bevarade från 1500-talet och framåt. Dessa ingår i Länstyrelsens och Kronofogdarnas arkiv i Landsarkivet i Vadstena. Här kan man få gårdsägarens eller brukarens namn.

Vill man forska om präster, finns **herdaminnen** (av varierande ålder och kvalitet) med prästbiografier i alla stift i landet. De finns på biblioteken.

Många personer har efterlämnat **personarkiv**. Dessa förvaras på många olika arkivinstitutioner, men kan lätt återfinnas i ÖLFA:s databas över enskilda arkiv. Här kan man få uppgifter om 1.500 personarkiv.(www.olfa.nu, tel 011-12 28 90). Enskilda arkiv i Riksarkivet redovisas i del 8 av *Riksarkivets beståndsöversikt*.

Vill man forska om **soldater och båtsmän**, finns centrala soldatregistret på Internet, soldat.dis.se, för Östergötland upprättat på Garnisonsmuseet i Linköping. Mer info kan man få på tel. 013-16 18 65.

Vill man forska om **emigranter**, kan man vända sig till Kisa emigrantmuseum, tel. 0494-12505 och få upplysningar om databaser över emigrantbrev mm. Även Utvandranas hus i Växjö kan vara en guldgruva för östgötska släktforskare, www.utvandranashus.se, tel. 0470-201 20.

B. Var finner man källmaterial om gods, gårdar och torp?

Gårds- och byarkiv kan man få uppgifter om på **ÖLFA:s databas över Företagsarkiv**. (www.olfa.nu, tel 011-12 28 90) Se även Riksarkivets beståndsöversikt här ovan.

Är man intresserad av byggnader, kan man söka i Riksantikvarieämbetets

Bebyggelseregister, som är en av flera databaser länkade till www.kulturarvostergotland.se. För Östergötland får man över 400 träffar. Ofta kan det vara svårt att fastställa byggnads- eller ombyggnadsår för en äldre byggnad. Då kan man kolla **mantalslängderna mellan 1743-1810**. Under denna period erlade man den s k fönsterskatten. Förändras fönsterskatten för en gård ett år, kan man fastställa nybyggnad eller ombyggnad. Mantalslängderna finns i Landsarkivet i Vadstena.

I häradsrätternas arkiv återfinner man ganska mycket information om gårdar och gods. Det var vanligt med tvistemål, vilka finns i domböckerna. Även lagfarter och ägarbyten återfinns i häradsrätternas arkiv. Häradsrätternas arkiv finns i Landsarkivet i Vadstena, som även förvarar de renskrivna domböckerna i Göta Hovrätts arkiv.

Ortnamnsbelägg från medeltiden och framåt finns i ortnamnsregistret hos Institutet för språk och folkminnen (<http://www2.sofi.se/SOFIU/topol951/-cdweb/sockenl.htm>). Här radas alla kända bebyggelse och naturnamn på sockennivå.

Information om torpen och dess bebyggare återfinner man lättast i kyrkoarkivens husförhörlängder (se ovan). Kartor kan vara till stor hjälp och här tillhandahåller Lantmäteriet tillhandahåller stora delar av sitt bestånd av historiska kartor på Internet, www.lm.se. Det kan också löna sig att kontakta den lokala hembygdsföreningen, ty många föreningar har gjort omfattande torpinventeringar (www.kulturarvostergotland.se och www.hembygd.se/ostergotland).

Ett spännande material för bebyggelseforskaren är Östergötlands läns Brandstodsbolags gamla försäkringsbrev. Där kan man finna uppgifter om byggnaders storlek, antal fönster och dörrar, antal eldstäder, byggnadernas utseende såsom tegeltak, brädfordring och rödfärg, m.m. Har man tur finns också uppgifter om byggnaders byggår. Försäkringsbreven förvaras av Brukskultur Åtvidabergs arkivdepå och registrering av försäkringsbreven sker fortlöpande och presenteras på Internet: brukskultur.atvidaberg.se, se register under *Facettens lokalhistoriska arkiv*.

C. Var finner man källmaterial om industri och arbetsliv?

Företagsarkiv återfinner man på ÖLFA:s hemsida i **databasen över Företagsarkiv**. Där får man uppgift om företags arkiv och var det förvaras.

Man kan också kontakta det företag man är intresserad av och fråga efter arkivet. Stora arkiv har t ex Holmen Paper och Cloetta AB. En del stora företagsarkiv förvaras på Landsarkivet i Vadstena (se ovan).

I handelsregistret på Länsstyrelsen i Linköping, kan man få uppgifter och östgötska företag från 1888-1994. Efter denna tidpunkt får man vända sig till Patentverket, senare Bolagsverket. I handelsregistret kan man, speciellt i de äldre akterna, finna personhistoriska uppgifter om företagsledarna. Länsstyrelsen i Östergötland, tel. 013-19 60 00 och www.e.lst.se, Bolagsverket tel. 0771-67 06 70 och www.bolagsverket.se.

På Arbetets museum i Norrköping kan man få information om alla **arbetslivsmuseer**, som finns i länet. Tel. 011-18 98 00, fråga efter Torsten Nilsson.

D. Var finner man källmaterial om föreningsliv?

Vill man veta vilka föreningar som funnits och finns i Östergötland, gå till ÖLFA:s hemsida www.olfa.nu. Där finns det en **databas över föreningar**. I den får man veta om föreningen inventerats eller arkiverats och vilken tidpunkt den bildades.

ÖLFA har 37 medlemsarkiv, varav 22 av dessa innehåller **föreningsarkiv**. Detta material sträcker sig från 1880-talet fram till idag och är spritt över hela länet. På ÖLFA:s hemsida finns även kontaktuppgifter till medlemsarkiven. Fråga annars gärna ÖLFA om råd (011-12 28 90).

E. Var finner jag källmaterial om skola och utbildning?

Förskolans och grundskolans arkivmaterial finns i stads- och kommunarkiven.

(administrativa handlingar före 1932/1952 i kyrkoarkiven i Landsarkivet i Vadstena).

Gymnasiernas arkiv finns före 1 juli 1966 (vad gäller studentexamen t.o.m. vt 1968) i Landsarkivet i Vadstena och därefter hos kommunarkiven.

Här kan man återfinna klasslistor och betyg. Stads- och kommunarkiven når man via kommunernas hemsidor eller genom att ringa kommuns växel. Landsarkivet, se ovan. Små- och folkskoleseminariernas arkiv finns i Landsarkivets i Vadstena.

Information om **Linköpings universitet** och dess verksamhet från 1970-talet fram till idag får man genom Universitetsarkivet, tel. 013-28 28 32, www.liu.se.

Folkhögskolornas arkiv finns i en del fall hos ÖLFA:s medlemsarkiv, i andra fall förvarar dessa sina arkiv själva. Fråga ÖLFA!

E Nyttiga databaser på Internet

Lokalhistoria på biblioteken: www.ostgotabibliotek.se, se *Lokalhistoria*

Kulturarv Östergötland: www.kulturarvostergotland.se

Östgotabild: bilder.ostergotlandslansmuseum.se/Digitala_kartan

Bildarkiv över Norrköping: <http://www.nsb.norrkoping.se/web/arena1/tips/bilder>

Sök i arkiv, bibliotek, ljud och bild på www.sondera.kb.se

Fornsök: <http://www.raa.se/cms/fornsok/start.html>